

VAI TRÒ CỦA TRÒ CHƠI DÂN GIAN TRONG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA DÂN TỘC TÀY, NÙNG VÙNG MIỀN NÚI PHÍA BẮC VIỆT NAM

I NGUYỄN THÀNH NAM

Email: namnt@huc.edu.vn
Trường Đại học Văn hóa Hà Nội

THE ROLE OF FOLK GAMES IN CULTURAL LIFE OF TAY AND NUNG ETHNIC GROUP IN THE NORTHERN MOUNTAINOUS REGION OF VIETNAM

TÓM TẮT

Bài viết phân tích nội dung, ý nghĩa của các trò chơi dân gian trong đời sống văn hóa dân tộc Tày, Nùng vùng miền núi phía Bắc Việt Nam; thực trạng, nguyên nhân và đề xuất giải pháp phát huy vai trò của các trò chơi dân gian trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội; giữ gìn, bảo tồn, phát huy giá trị của các trò chơi dân gian trong đời sống văn hóa.

Từ khóa: Vai trò, trò chơi dân gian; đời sống văn hóa; dân tộc Tày, Nùng; miền núi phía Bắc Việt Nam

ABSTRACT

The article analyzes the content and meaning of folk games in the cultural life of the Tay and Nung ethnic groups in the Northern mountainous region of Vietnam; the current situation, causes and proposed solutions to promote the role of folk games in the process of socio-economic development; preserving and promoting the value of folk games in cultural life.

Keywords: Roles, folk games; cultural life; Tay and Nung ethnic groups; the Northern mountainous region of Vietnam

1. MỞ ĐẦU

Các trò chơi trong kho tàng văn hóa văn nghệ dân gian dân tộc Tày, Nùng rất phong phú, đa dạng, vừa có những nét tương đồng về sắc thái văn hóa với nhiều dân tộc trong cộng đồng dân tộc Việt Nam vừa có sắc thái riêng của dân tộc miền núi. Đó là các trò chơi tiêu biểu như: trò tung còn (thọt còn); chơi cờ tướng, cờ lòi (tức kỳ, tức cờ); trò kéo co (xê thoi); chơi chim họa mi (nôộc tiêu tò tốt); thi bắn nỏ (bắn nả); thi đánh yến (tức yến, tức diên); thi đánh sáng (tức sáng); đánh đáo (tức lọ); đánh bi (tức bi); đánh khăng (tức khăng); chơi cửa thầu (tức cửa thầu); trò chơi chẹt khum; đi cà kheo (pây mạ điếng); trò nhảy bao (thiếu pao). Ngày nay, mặc dù xã hội đã có nhiều biến đổi nhưng các trò chơi dân gian vẫn tiếp tục tồn tại trong đời sống văn hóa vùng đồng bào dân tộc Tày, Nùng miền núi phía Bắc. Đây là tín hiệu đáng mừng phản ánh những giá trị truyền thống vẫn được các thế hệ người Tày, Nùng giữ gìn và phát huy. Tuy nhiên, trước những tác động của quá trình phát triển kinh tế - xã hội, khoa học công nghệ, hội nhập quốc tế; việc giữ gìn, phát huy những giá trị văn hóa đậm đà bản sắc của dân tộc Tày, Nùng đang đứng trước những thách thức, nguy cơ bị mai một hoặc biến đổi không theo định hướng phát triển nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc của nước ta. Từ đó đặt ra

yêu cầu phải tiếp tục nghiên cứu vai trò của các trò chơi dân gian và giải pháp giữ gìn, bảo tồn, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống, trong đó có các trò chơi dân gian trong đời sống văn hóa của đồng bào dân tộc Tày, Nùng.

2. NỘI DUNG

2.1. Các trò chơi dân gian và ý nghĩa của nó trong đời sống văn hóa dân tộc Tày, Nùng vùng miền núi phía Bắc

Trải qua quá trình sinh sống lâu dài trên vùng miền núi phía Bắc Việt Nam, các thế hệ dân tộc Tày, Nùng đã hun đúc, sáng tạo nên những giá trị văn hóa đậm đà bản sắc dân tộc, trong đó có các trò chơi dân gian phong phú, đa dạng. Có thể giới thiệu vài nét khái quát về một số trò chơi dân gian được người dân tộc Tày, Nùng thực hiện trong đời sống hằng ngày hoặc những ngày lễ, tết tạo nên sắc thái văn hóa đặc trưng của dân tộc như sau:

Trò tung còn (thọt còn) là một trò chơi hấp dẫn vừa mang tính giải trí, rèn luyện sức khỏe, sự dẻo dai, khéo léo vừa là hình thức giao duyên của lớp thanh niên trong làng và mang đậm màu sắc nghi lễ, tín ngưỡng của dân tộc Tày, Nùng. Trước cuộc chơi, quả còn được Pú mo (thầy cúng) ban phép, khấn vái, gửi vào những lời cầu yên, cầu lộc, cầu mùa cho làng

CULTURE

bản; được tung lên cao để mọi người cướp lấy và mở đầu cuộc chơi. Các quả còn được người dân trong bản tung lên quanh cây phong trông như những cánh én mùa xuân đến khi xuyên qua vòng hồng tâm ở ngọn phong mới kết thúc. Theo quan niệm của đồng bào, việc ném còn mang ý nghĩa xua đi những điều không may mắn của năm cũ; đón sự may mắn, ấm no, hạnh phúc trong năm mới; mùa màng năm đó sẽ tốt tươi.

Trò chơi cờ tướng, cờ lái (tức kỳ, tức cờ) hay còn được gọi là cờ người là một trò chơi rất độc đáo và hấp dẫn của dân tộc Tày, Nùng. Quân cờ chính là người làm nhiệm vụ “quân cờ”, trước và sau ngực có dán tên quân cờ, có thể ngồi ghế đầu hoặc đội nón nêu chơi dưới trời nắng ở những vị trí của bàn cờ. Bàn cờ là sân bãi rộng được kẻ vẽ theo quy cách bàn cờ, đủ diện tích cho 20 hoặc 28, 32 người (quân cờ) di chuyển. Thể lệ chơi cơ bản theo thể lệ cờ tướng nhưng có thể có tướng hoặc không có tướng với luật chơi chặt chẽ nhưng có cách ăn quân khác nhau để phân định thắng thua giữa hai đội. Cuộc chơi của bàn cờ người khi đã bắt đầu rất uy nghi, rục rịch trong tiếng trống vang lên mỗi khi một bên thực hiện nước cờ, đi quân; tạo nên sự lôi cuốn đặc biệt đối với người xem, nhất là những người biết chơi cờ.

Thi bắn nỏ (bắn nả) là một trò chơi xuất phát từ lịch sử tồn tại của cư dân miền núi phải dùng những vũ khí như súng kíp, giáo, mác, dao rựa, cung tên để săn bắn thú rừng, bảo vệ mùa màng và chống lại giặc ngoại xâm. Trước dịp tết Nguyên đán, người dân trong bản làng hằng say tập luyện cung, nỏ với với những hình nộm bằng rơm. Nơi diễn ra cuộc thi bắn nỏ thường ở xa nơi tổ chức lễ hội, hướng bắn được chọn về phía đồi rừng, không có người qua lại. Trang phục người tham gia là khăn đỏ, thắt lưng đỏ, vai khoác ống tre đựng mũi tên. Luật thi ở các vùng có khác nhau như chỉ được bắn 3 phát hoặc bắn không hạn chế, cứ trúng vào hình nộm đặt cách xạ thủ 30 mét hoặc 50 mét là được thưởng.

Thi đánh yến (tức yến, tức diến) là trò chơi dân gian truyền thống của dân tộc Tày, Nùng đã có từ hàng ngàn năm. Người tham gia trò chơi đánh quả yến bằng tay; thể hiện sự vui vẻ, khỏe đẹp, khéo léo, nhịp nhàng của các động tác. Trước cuộc chơi, Pú mo cầm yến tung lên trời làm phép rồi ủy quyền cho ban tổ chức điều hành. Khi có hiệu lệnh, những người tham gia chơi sẽ ra sân đình hoặc đám ruộng trước đình để tung yến sang phía đối phương và chủ yếu đánh theo từng đôi một hoặc đánh theo đội chia theo bản, khu vực, tạo nên không khí vui tươi, hấp dẫn.

Thi đánh sảng (tức sảng) là một trò chơi được các thanh thiếu niên dân tộc Tày, Nùng ưa thích thường được thực hiện vào dịp lễ hội mùa xuân hoặc sau vụ gặt tháng 10 âm lịch. Con sảng bằng gỗ được đẽo gọt

cầu kỳ. Sân chơi sảng là bãi đất khô ráo, rộng rãi, bằng phẳng để sảng quay tốt. Sảng của ai quay lâu hơn sẽ thắng cuộc. Người thắng cuộc sẽ được đánh con sảng của mình vào con sảng của người thua cuộc và con sảng phải quay tít nếu không thì phải đánh lại ván khác.

Đi cà kheo (pây mạ điếng) là trò chơi xuất phát từ điều kiện sống ở miền núi, đường xá đi lại khó khăn, có nhiều khe suối, mùa đông lạnh ẩm ướt; việc đi cà kheo sẽ giúp người miền núi đi lại dễ dàng hơn. Hằng năm, chuẩn bị đón tết Nguyên đán, các thanh niên sẽ làm cà kheo (mạ điếng) có đoạn cây từ chân trở lên cao bằng người để làm tay cầm. Khi đi, tay và chân phối hợp nhịp nhàng. Trong các lễ hội mùa xuân vùng dân tộc Tày, Nùng thường tổ chức cuộc thi đi hoặc thi chạy cà kheo với cự ly từ 50 mét đến 100 mét; ai về đích trước và hái được quả treo trên những cây cột thì giành phần thắng và nhận giải thưởng do Pú mo trao tặng.

Trò kéo co (xè thoi) là trò chơi mang tinh thần thượng võ và tính tập thể. Trò chơi có thể dùng dây hoặc người sau choàng tay ôm chặt bụng người trước thành hàng. Hai người đứng đầu hai phe nắm dây hoặc cả đội ôm chặt nhau kéo về phía mình trước vạch vôi ở giữa làm ranh giới thắng bại. Bãi chơi thường là sân đình hoặc sân cỏ rộng, bằng phẳng. Trò chơi này nếu thực hiện trong lễ hội mùa xuân của dân bản thì trước cuộc chơi, Pú mo sẽ khấn cầu thần linh và sau khi nghi thức xin âm dương hoàn thành, cuộc chơi mới bắt đầu được thực hiện với sự tham gia của thành viên hai đội, người chỉ huy phát cờ lệnh và tiếng trống cổ vũ dồn dập. Ngoài ý nghĩa là một trò chơi biểu thị tinh thần dẻo dai, bền bỉ và sức mạnh của tập thể thì đối với dân tộc Tày, Nùng, kéo co còn được coi là một nghi lễ, tín ngưỡng cầu mưa trời phù hộ cho mùa màng, cây cối tốt tươi.

Ngoài ra, nhiều trò chơi của dân tộc Tày, Nùng có điểm tương đồng với các dân tộc khác như đánh khăng, đánh bi, chơi chẹt khum (giống trò chơi ô ăn quan), trò nhảy bao, chơi chim thể hiện lịch sử hình thành, phát triển và sự giao lưu, tiếp biến văn hóa giữa các dân tộc trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam. Ý nghĩa chung của các trò chơi là tạo sân chơi cho người dân sau thời gian lao động vất vả trên ruộng đồng, vườn tược; giúp rèn luyện sức khỏe, sự dẻo dai, khéo léo. Các trò chơi thể hiện sự lạc quan, vui tươi, tư duy sáng tạo, tính nhân văn, tính tập thể, cộng đồng của đồng bào dân tộc Tày, Nùng. Thông qua các trò chơi, tính tập thể, đoàn kết cộng đồng dân tộc, làng bản được củng cố, tăng cường. Những công cụ sử dụng trong các trò chơi được làm từ nguyên liệu thiên nhiên vùng miền núi; hoạt động diễn ra trên đồng ruộng, sân nhà, sân đình tạo nên một môi trường văn hóa gắn liền nơi sinh sống của dân tộc

Tày, Nùng. Có thể nói, các trò chơi dân gian đã trở thành “ký ức tuổi thơ” in đậm trong tâm hồn mỗi con người, tạo nên dấu ấn khó phai mờ khi nhắc đến quê hương; nhắc nhở về cội nguồn dân tộc; giáo dục lòng tự hào, tự tôn dân tộc cho các thế hệ mai sau. Ngày nay, việc tổ chức các trò chơi dân gian không chỉ mang lại tiếng cười, sự sáng khoái, vui vẻ cho người dân; tăng cường tính cộng đồng, đoàn kết; lòng tự hào dân tộc mà còn tạo nên sức hấp dẫn cho phát triển kinh tế du lịch miền núi.

2.2. Thực trạng phát huy vai trò các trò chơi dân gian trong đời sống văn hóa dân tộc Tày, Nùng vùng miền núi phía Bắc hiện nay

Trong những năm qua, cùng với các địa phương trong cả nước, kinh tế - xã hội vùng miền núi phía Bắc đã không ngừng đạt được nhiều thành tựu về mọi lĩnh vực. Đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân miền núi không ngừng được cải thiện. Khi kinh tế phát triển, đời sống văn hóa vùng đồng bào miền núi phía Bắc cũng phong phú, đa dạng hơn; trong đó có những giá trị văn hóa truyền thống được khôi phục, bảo tồn và phát huy. Các trò chơi dân gian được quan tâm khôi phục giữ gìn trong đời sống hằng ngày, lễ hội, ngày nông nhàn thông qua nhiều con đường, cách thức khác nhau như: được truyền dạy thông qua người lớn tuổi trong gia đình cho con trẻ; được lồng ghép trong các hoạt động ngoại khóa của chương trình giáo dục phổ thông ở các trường vùng sâu vùng xa, trường dân tộc nội trú hoặc các trường ở trung tâm xã, trung tâm huyện; được thực hiện trong các hoạt động ngày tết, lễ hội bản làng; được đưa vào thành những sản phẩm du lịch hấp dẫn để phát triển kinh tế địa phương...

Để có được những kết quả về sự khôi phục, bảo tồn, phát huy các trò chơi dân gian trong đời sống văn hóa đồng bào các dân tộc miền núi phía Bắc là sự tổng hợp của nhiều yếu tố tác động như:

Về chính trị: đường lối phát triển văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước về phát triển văn hóa thông qua các chương trình mục tiêu quốc gia về văn hóa; các kế hoạch, đề án, dự án kiểm kê, phục dựng, bảo tồn, phát huy các di sản văn hóa các dân tộc thiểu số; định hướng giữ gìn, phát huy văn hóa truyền thống trong giáo dục, trong xây dựng nông thôn mới; chính quyền miền núi quan tâm lồng ghép việc giữ gìn, phát huy văn hóa truyền thống trong phát triển kinh tế - xã hội địa phương...

Về kinh tế - xã hội: hệ thống đường giao thông, điện lưới, hạ tầng thông tin vùng miền núi phía Bắc được đầu tư từ nguồn lực của Nhà nước, sự góp sức của cộng đồng xã hội đã dần khắc phục tình trạng cô lập, khó khăn do địa hình miền núi bị chia cắt phức tạp; sản xuất hàng hóa phát triển; đời sống kinh tế của

người dân ngày càng nâng cao; tiện nghi sinh hoạt, thiết bị điện tử trong gia đình được trang bị giúp cho việc tiếp nhận thông tin từ các phương tiện truyền thông về văn hóa đầy đủ, kịp thời hơn; hệ thống giáo dục được đầu tư, giá trị văn hóa truyền thống được lồng ghép vào chương trình học tập của học sinh miền núi...

Về phát huy sức mạnh cộng đồng: việc nghiên cứu văn hóa dân gian trong đó có các trò chơi dân gian để làm rõ giá trị, ý nghĩa văn hóa được các thế hệ người cao niên, các nghệ nhân dân tộc Tày, Nùng phối hợp với các cơ quan quản lý văn hóa, tổ chức văn hóa, nhà nghiên cứu văn hóa thực hiện với sự đầu tư của nhà nước, sự tham gia của cộng đồng xã hội; chính quyền và nhân dân các địa phương tích cực thực hiện việc khôi phục, tổ chức trò chơi dân gian để nâng cao đời sống tinh thần, góp phần giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống dân tộc Tày, Nùng vùng miền núi phía Bắc.

Tuy nhiên, bên cạnh các kết quả đạt được, việc khôi phục, giữ gìn, phát huy văn hóa văn nghệ dân gian, trong đó có các trò chơi dân gian còn tồn tại những hạn chế, bất cập, tiềm ẩn nguy cơ mai một. Đó là: kho tàng trò chơi dân gian của dân tộc Tày, Nùng rất phong phú nhưng ngày nay, một số trò chơi đã không còn được diễn ra hoặc diễn ra rất ít, không thu hút được sự quan tâm của người dân kể cả trong những sự kiện lớn như lễ hội của làng bản, của vùng. Chẳng hạn, trong lễ hội Lồng thồng trước đây thường có các trò chơi: múa sư tử, múa võ, kéo co, tung còn, bắn nỏ, chơi cờ người, trò “sĩ, nông, công, thương”, thi đi cà kheo ... thì ngày nay chỉ còn tồn tại một vài trò chơi như: múa sư tử, kéo co... dẫn đến một số trò chơi ở một số làng bản, một số vùng đứng trước nguy cơ bị quên lãng, thế hệ trẻ không còn biết đến cách thức, quy trình, nội dung, ý nghĩa của các trò chơi dân gian của dân tộc mình.

Nguyên nhân của những hạn chế, bất cập này do từ nhiều phía chủ quan, khách quan.

Về công tác tổ chức có thể chưa được chuẩn bị chu đáo trên cơ sở nghiên cứu thấu đáo về văn hóa dân gian hoặc điều kiện cơ sở vật chất không đảm bảo; công tác tuyên truyền, truyền thông chưa kịp thời, đầy đủ đến nhân dân. Trong thực tế, do quyết tâm của những người đứng ra tổ chức như Pú mo, các vị cao niên, chức sắc trong làng bản, trong vùng chưa cao nên việc huy động người tham gia chưa tốt; khâu nghi lễ có lúc, có nơi còn rườm rà, không thực tế, không còn phù hợp với xã hội hiện đại; cơ sở vật chất phục vụ cho tổ chức trò chơi chưa được tôn tạo, phục dựng kịp thời như đình Thành hoàng, nhà thần Nông; những trò chơi hiện đại như tung cổ chai, trò chơi điện tử thu hút người trẻ tham gia mà xa rời các trò chơi truyền thống; ngày lễ, tết ở vùng miền núi hiện

CULTURE

nay đang diễn ra tình trạng lạm dụng tục uống rượu dẫn đến việc giảm nhu cầu tham gia hoặc không thích xem, thăm thâu cái hay, cái đẹp, ý nghĩa của các trò chơi dân gian của dân tộc mình.

Công tác tuyên truyền, giáo dục, định hướng về văn hóa văn nghệ dân gian của dân tộc chưa được thực hiện một cách có hệ thống dẫn đến việc hiểu biết về nội dung, ý nghĩa các trò chơi dân gian trong thế hệ trẻ và nhiều người dân không đầy đủ. Đến với các cuộc tổ chức trò chơi dân gian, người xem thậm chí người tham gia không hiểu hết về nguồn gốc, nội dung, ý nghĩa của trò chơi; chủ yếu chỉ xem hoặc tập thực hiện theo hướng dẫn. Có thể nói, đến nay, số lượng người dân tộc Tày, Nùng biết một cách có hệ thống về các trò chơi dân gian của dân tộc; việc tiếp biến, biến đổi của các trò chơi dân gian dân tộc Tày, Nùng với văn hóa các dân tộc trong và ngoài vùng miền núi phía Bắc trong lịch sử và xã hội hiện đại không nhiều. Việc giữ gìn, phát huy giá trị các trò chơi dân gian trong quá trình phát triển kinh tế du lịch, nhất là ở cấp làng bản còn nhiều tính tự phát, coi nó là một yếu tố tạo nên sức hấp dẫn khách du lịch nhưng thiếu sự tính toán bài bản, căn cơ để các trò chơi dân gian thực sự trở thành những sản phẩm du lịch có chất lượng đồng thời đóng góp cho việc phát triển văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

3. Một số giải pháp phát huy vai trò các trò chơi dân gian trong đời sống văn hóa dân tộc Tày, Nùng vùng miền núi phía Bắc

Thứ nhất, công tác nghiên cứu các trò chơi dân gian của dân tộc Tày, Nùng cần tiếp tục được quan tâm với chiều sâu và chiều rộng mang tính đa chiều hơn trong diễn biến lịch sử, trong sự tiếp biến văn hóa với các dân tộc khác trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam, trong mối quan hệ với các dân tộc của nước láng giềng, khu vực Đông Nam Á. Trong quá trình nghiên cứu cần kết hợp chặt chẽ giữa các cơ quan quản lý nhà nước về văn hóa, các viện nghiên cứu, các nhà nghiên cứu văn hóa với chính quyền địa phương, các vị cao niên, nghệ nhân dân tộc Tày, Nùng; những người yêu thích văn hóa dân tộc truyền thống ở các địa phương miền núi phía Bắc. Trên cơ sở đó xây dựng bộ tài liệu đầy đủ, hệ thống về các trò chơi dân gian dân tộc Tày, Nùng và cần được số hóa để thuận lợi cho việc tuyên truyền, giáo dục, định hướng nhân dân phục hồi, giữ gìn, phát huy giá trị của nó trong đời sống văn hóa.

Thứ hai, ngành giáo dục cần tiếp tục nghiên cứu để đề xuất việc lồng ghép các trò chơi dân gian trong chương trình giáo dục phổ thông để truyền dạy một cách bài bản, có hệ thống cho thế hệ trẻ vùng miền núi hiểu và yêu các trò chơi dân gian. Từ đó, việc giữ gìn những giá trị văn hóa truyền thống được thực hiện một cách bền vững trong đời sống văn hóa, trong phát triển kinh tế - xã hội, đặc biệt là phát triển du lịch ở

các địa phương miền núi. Thế hệ trẻ sẽ là những người tiếp nối việc giữ gìn, phát huy những giá trị truyền thống của dân tộc mình, muốn vậy, họ phải được giáo dục, được đào tạo một cách chu đáo ngay từ khi ngồi trên ghế nhà trường.

Thứ ba, việc giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa văn nghệ dân gian trong đó có các trò chơi dân gian phải được tính toán, lồng ghép một cách hợp lý trong phát triển kinh tế du lịch, trong xây dựng nông thôn mới và các hoạt động văn hóa cộng đồng vùng miền núi phía Bắc. Việc tổ chức các trò chơi dân gian phải luôn gắn liền với không gian văn hóa chính là làng bản, rừng núi, sông, suối và được thực hiện bởi chính cư dân bản địa. Muốn giữ gìn các trò chơi dân gian thì phải giữ gìn không gian văn hóa trong quá trình phát triển nông nghiệp, nông thôn; không làm mất đi vẻ đẹp của vùng nông thôn miền núi. Việc tổ chức các trò chơi dân gian trong lễ hội không chỉ phục vụ đời sống văn hóa, đời sống tinh thần của người dân địa phương mà còn mang lại sự hấp dẫn khách du lịch nên phải được chuẩn bị kỹ lưỡng về cơ sở vật chất, con người tham gia, công tác tổ chức; hơn nữa, công tác truyền thông quảng bá, giải thích đầy đủ nội dung, ý nghĩa của các trò chơi dân gian phải được làm tốt hơn. Thông qua đó, khắc phục tình trạng người dân không cảm nhận hết được giá trị, tính giải trí, tính giáo dục của trò chơi hoặc không hiểu đúng yếu tố tín ngưỡng dẫn đến mê tín dị đoan hoặc để các hoạt động mê tín dị đoan, nặng tính thương mại thị trường chi phối.

Thứ tư, phát huy vai trò cộng đồng dân tộc Tày, Nùng trong phục dựng, giữ gìn, phát huy các trò chơi dân gian. Cần tránh hiện tượng các trò chơi diễn ra bởi một ban tổ chức thuần túy mang tính hành chính bao gồm chính quyền, các cơ quan quản lý nhà nước về văn hóa, đại diện người dân chỉ được mời tham gia mang tính thủ tục, hình thức; sự tham gia của cộng đồng dân cư không được coi trọng. Muốn vậy, trong quá trình xây dựng kế hoạch tổ chức trò chơi dân gian cần thông tin tới tất cả người dân về mục đích, yêu cầu, nội dung rõ ràng với cách thức tiếp cận, truyền thông tin phù hợp. Nếu mọi người dân địa phương nơi diễn ra các hoạt động trò chơi dân gian hiểu rõ mục đích, yêu cầu, nội dung thì sẽ là những hướng dẫn viên, tuyên truyền viên chất lượng nhất bởi họ chính là cộng đồng sáng tạo và thụ hưởng văn hóa dân tộc mình. Đó là cách thức giữ gìn các giá trị văn hóa truyền thống một cách bền vững, có chiều sâu.

Thứ năm, cần làm tốt công tác quản lý văn hóa để nâng cao nhận thức của người dân địa phương và du khách về yếu tố văn hóa và yếu tố kinh tế trong tổ chức các hoạt động trò chơi dân gian. Cần khắc phục tình trạng tổ chức các trò chơi dân gian thuần túy phục vụ hoạt động văn hóa hoặc phục vụ hoạt động kinh tế du lịch. Từ đó thay đổi về thái độ và hành vi

CULTURE

của mọi đối tượng liên quan công tác quản lý văn hóa từ cán bộ, công chức nhà nước đến người dân địa phương và du khách. Công tác tuyên truyền, thực hiện đường lối, chính sách, pháp luật về phát triển văn hóa phải được thực hiện nghiêm minh trên cơ sở làm tốt công tác tuyên truyền, giáo dục, định hướng thông qua sự đổi mới công tác quản lý, nâng cao trách nhiệm đạo đức công vụ của đội ngũ cán bộ, công chức cơ quan chuyên môn.

3. Kết luận

Văn hóa văn nghệ dân gian trong đó có các trò chơi dân gian là sản phẩm sáng tạo của con người trong suốt chiều dài của lịch sử nên bao giờ cũng là sợi dây kết nối giữa hiện tại với quá khứ và hiện tại với tương lai. Việc bảo tồn, giữ gìn, phát huy vai trò của các trò chơi dân gian dân tộc Tày, Nùng trong đời sống văn hóa đóng vai trò quan trọng vì không chỉ có ý nghĩa là các hoạt động thể thao, giải trí, tín ngưỡng; là đời sống tinh thần của đồng bào các dân tộc thiểu số mà còn là sự nối tiếp dòng chảy lịch sử hào hùng, thiêng liêng của các dân tộc vùng biên cương phía Bắc của Tổ quốc và làm phong phú cho nền văn hóa thống nhất, đa dạng của cộng đồng các dân tộc Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hoàng Thị Hương (2017), *Mối quan hệ giữa phát triển kinh tế với giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa các dân tộc thiểu số ở miền núi phía Bắc hiện nay*, Nxb Lý luận chính trị
2. Hoàng Văn Páo (2009), *Lễ hội Lồng thồng của dân tộc Tày ở Lạng Sơn*, Luận án Tiến sĩ Lịch sử Viện Khoa học xã hội Việt Nam
3. Hoàng Quyết, Ma Khánh Bằng, Hoàng Huy Phách, Cung Văn Lược, Vương Toàn (2018), *Văn hóa truyền thống Tày, Nùng*, Nxb Văn hóa dân tộc
4. <https://baocaobang.vn/-5347.html>, *Đặc sắc các trò chơi dân gian*
5. <https://vovworld.vn/vi-VN/sac-mau-cac-dan-toc-viet-nam/tuc-khang-tro-choi-van-hoa-dan-gian-doc-dao-cua-dan-toc-tay-1173411.vov>
6. <https://langsontv.vn/news/457/40292/khoi-phuc-va-phat-huy-cac-tro-choi-dan-gian>